

Põllutöömashinate
osade keskladu

Akra

Tartus, Aleksandri tänav 1.
Kõnetraat 2-70.

Alatine suur ladu igasugu põllutöö-
masinate osadest:

DEERING, HERKULES, MASSEY,
HARRIS, W. WOOD, ECKERT, PLANO,
BEERMANN, MILVAUKEE, OSBORNE,
CORMIK, DELMA, CHAMPION jne.

Keskkütte- ja veeseadised, puurkaevude ehitus.
Suurem ladu küttekahvid, vanne, klosette,
köögikasse, kõiksugu torusid ja nende
ühendusosi, ventiile, kraane, pumpi jne.

Ehitus- & Metallitööstus

„TEHNIK“

Tartus, Võru tn. 1. Telefon 3-04

*Vesivarustuse-, kanalisatsiooni-,
keskkütte- ja ventilatsiooni-seaded.*

Mashinate, pumpade ehitus ja parandamine, tööriistade ja raudkonstruktsi-
oonide valmistamine, vasevalamine ja autogeeniline metallide keetmine.

Laos: Pumpi mitmeks otstarbeks, tuletõrje-pritse, torusid, vesivarustuse-armatuure,
suplusvanne, klosette, pesulaudu, köögikasse jne.

Igasugu raud- ja teraskaupu ja ehitusma-
terjale soovitab suurel ja väikesel arvul

J. RÄSTA & A. LAAN

Tartus, Holmi tänav 7. Telefon 3-32.

*UISKE rootsi terasest „Eskilstuna“
PIIMAVEO-KANNE märgiga
„Tammeleht“*

*PUULÕIKUSE-SAAGE mär-
giga „Kala“*

*Rootsi ELEKTRI- ja AUTOLAMPE
„Luma“*

KUULSAD SAG KUULLAAGRID

TARTU II GÜMNAASIUMI,
TARTU II PROGÜMNAASIIUMI JA TARTU II REAALKOOLI HÄÄLEKANDJA

Nr. 3.

22. detsember 1938.

XI aastakäik.

Väljaandja: Tartu II Gümnaasium. Pea- ja vastutav toimetaja K. Raud, abi A. Raielo. Tegevtoimetaja: L. Pullerits. Toimetuse liikmed: H. Imelik, T. Kudeviita, L. Laursoo, A. Mägi, H. Parmson. Kunstiline nõuandja: J. Hirsch. Talituse juhataja: V. Käpa. „TTG” ilmub 8 korda õppeaastas, alates oktoobrist igal õppekuul. Tellimishind aastatellijaile 20 s. number, kuutellijaile 25 s. number.

Suurim rõõm.

„Sest vaata, ma kuulutan teile suure rõõmu, mis saab osaks kõigele rahvale.” Lk. 2, 10.

Jõulueelne aeg ehk Kristuse tulemise aeg on raskemeelsuse ja pingutuste aeg, seda eriti veel õpilastele. Päikest ei nähta nädalate kestel, ööd on pikad ja pimedad, hommikul on tõusmine voodist vastumeelt ja kooliteed tuleb alata üpris pimedas; töäjõud hakkab lõtvuma ja haigused leiavad me keha sees soodsa pinna tõbede tekitamiseks. Kuid keset seda tusast aega teeb rõõmu mõte, et varsti saabub vaba aeg ja et on jälle ukse ees jõulud. Kahtlemata on vabaduse rõõm suur rõõm, mille meile valmistavad jõulud.

Ent jõuludega läheneb kingituste

jagamise aeg. Juba koolis algab see õpilaste ja õpetajate vahel ühise piduliku jõulupuu all. Uudishimu ja salajane rõõm valdab meeled, kui mõtted libisevad jõulukinkidele. Me pole rõõmsad ainult selle üle, et loodame midagi saada, vaid meid rõõmustab ka see, kui tohime midagi osta, et kinkida sõpradele. Tõesti — saamis- ja jagamisrõõm on suur rõõm, ja ka selle rõõmu eest võlgname tänu jõuludele.

Kuid pole väike seegi rõõm, mille elavad üle need lapsed, kes mitme pika nädala või isegi kuu pärast võivad siirduda koju. Juba

mõte, viibida kodus omaste keskel, kuigi see kodu ehk peaks olema üpris tilluke ja kitsas, võrreldes kooli avarate saalidega, tekitab rõõmsa virvenduse päris südame lähedal... Eriti soe rõõm on jällenagemisrõõm. Ja väikeseks juubelduseks paisub see rõõm veel siis, kui peaks Ilmataat asjad koju sõiduajaks niivõrd korda seadma, et teekond kodutareni võiks teostuda läbi värske ja pehme lume... Jällenagemisrõõm ja rõõm looduse ilust on täiesti suured rõõmud. Kui osatakse neid vaid hinnata ja tunda rohkem ja sügavamalt! Ka nende rõõmude eest võlgname tänu jõuludele.

Kuid on veel üks rõõm, see päris ehtne jõulu rõõm. Kahju ainult, et tema ise sageli hoopis unustatakse või jäetakse viimasele kohale teiste rõõmude reas, nagu käesolevas jõulujutuskis. Kuid oma vea püüame parandada veel õigel ajal selle läbi, et me asja ümber hindame ja oma viga kahetseme. Sest jõulurõõm on selline rõõm, mis andestab kahetseja eksimused ja mille ees kahvatub iga teine rõõm.

Misnimeline peaks küll olema see rõõm? Nimi ei ole oluline. Sest nimi on sõna, aga sõnal on mõnikord mitu tähendust. Ja võiks juhtuda isegi nii, et mõnel sõnal on sama palju tähendusi, kui on inimesi. Samasugune lugu võiks juhtuda ka jõulurõõmu nimega. Seepärast püüame jõulurõõmu tähendust mõista jõulusündmuste eneste kaudu.

Jõuluööl tuli maailmale jõululaps Jeesus Kristus, meie Önnis-

tegija ja Lunastaja — nii jutustatakse Piiblis. Sama sündmus pani hõiskama taeva väed ja kummarduma rõõmsas harduses inimesi — karjaseid ja tarku. Seda sündmust seletab apostel Johannes järgmiselt: „Nõnda on Jumal maailma armastanud, et tema oma ainusündinud Poja on andnud, et ükski, kes Tema sisse usub, ei pea hukka minema, vaid et igavene elu temal peab olema“ (Joh. 3, 16). Ja pärast Johannest on palju häid ja tarku mehi ja naisi seletanud seda jõulusündmust, ja ei ole nad muud nime leidnud sellele sündmusele kui Jumala armastus. Niisiis peab jõulurõõmu nimi olema armastuserõõm ja ongi. Sest eks just armastus olegi see vägevaim, mis üle kuldab oma säraga kõik teised rõõmud. Eks omanda temalt ju oma valguse vabaduski, sest vabadusest tunneme rõõmu sellepärast, et me vabadust armastame. Saamisrõõm oleneb sellest, et me armastame omada seda, mis meeldib. Jällenagemisrõõm sõltub sellest, et armastame oma vanemaid ja sõpru, ja rõõm looduse ilust tähendab niisama palju kui armastus looduse vastu. Kõik, mis on maailmas midagi väärt ja mis rõõmustab, saab oma tähenduse ja sügavama mõtte armastuselt. Seepärast ongi jõulurõõm kui armastuserõõm suurim kõigist rõõmudest, et temalt saavad kõik teised rõõmud oma ilu ja tähenduse.

Armastuserõõmu saatis Jumal jõuluööl maailma oma Poja Jeesusega. Sellest heateost ei saanud aru need, kes ei armastanud armastuserõõmu. Ja nad püüdsid te-

da tappa. Üks selline oli Heroodes. Ega meiegi saa hästi aru sellest Jumala heateost. Kuid aimata võime ja õppida tohime seda siis, kui jälgime Jeesuse tööd ta elus ja võtame osa tema tööst. Ja seda võime, kui tahame.

Selleks töötame jõuluööl ühes jõululapsega kasvada koos suureks ja õppida temalt armastuserõõmu; temast paistab meile alati vastu suur rõõm, mis sõltub armastusest Jumala ja inimeste vastu; temast veendume, et see armastus oli nii tugev ja segamatu, et ei ükski raskus, kannatus ega häda, ei pettumus ega valu, ei pimedus ta ümber

ega väsimus ta sees suutnud hävitada ta rõõmu.

Aga meie rõõmud on sageli õrnad asjad. Nad purunevad kergesti nagu sädelevad klaaskuulikesed jõulupuul, kui neisse puutud. Sest meie rõõmud ei ole armastuserõõmud, vaid on küll sageli kõik muu — isekuse-, saamis-, lõbu- jt. rõõmud.

Õpetagu jõulud meid Jeesuse abiga mõistma armastuserõõmu ja kasvama temasse, sest see rõõm on tugevam kui surm ja muudab me kogu elu puhtaks, pühaks, säravaks, — igaveseks eluks siin ajallikkuses.

J. Kimmel.

Jõuluöö.

Öö valge, helkiv, kumav, imeline,
täis taevas tähti kuldseid, säravaid.
Nii rahulik ja rõõmus iga inimene,
kui oleks avat õnneväravad.

Öö hõlmas kellahelinat nii pühalikku
ja hooned täidet küünlasärast helkivast.
Ses helinas kui inglilaulu taevalikku
ja küünlasära läbi näeks kui söimes last.

Öö imeline, kumav, helkiv, valge —
see öö on püha, kallid jõuluöö.
Ta imevõim kuis särava lööb silmad, palge
ja matab unustuse unarusse mure, töö.

L.-R. S.

Õhtune kalmistu.

Mu silme ees avardub ristide aid,
täis hääletut nukrust ja vaikust.
Neid riste on palju, vist tuhandeid —
küll pidanud surm siin on lõikust!

Teerajal liiv kahiseb jalgade all,
oks liigahtab uduses vines.
Pilv tinane käriseb üleval,
kuu väsinult vaatab kui unes.

Ka sügavas unes on kalmude read.
Siin näed vaid tontlikke varje.
Siit-sealt aina kerkivad nende pead,
kõrv tabab kui tasase karje.

Kuid tõeliselt vaikne siin iga tund —
siin väsinud leidnud on voodi.
Nad magavad igavest rahulist und
sest ajast, kui siia neid toodi.

L.-R. S.

Õhtu Narva-Jõesuus.

Vaikselt kuulduv kellahelin,
vaikselt männid mühavad,
vaikselt kajakate parved,
üle mere sõuavad.

Kurvalt pilved õhtutaevas
punetades hõljuvad,
madalharjalised lained
vastu kallast loksuvad.

Tasa õõtsub tuulehoog,
tasa laulab lainevoog,
tasa päike merre kaob,
tasa õõgi maale vaob.

L. R.

Helli tõde.

(Algus n-s 2.)

Legendikul suure lõksetule ümber istusid laiaõlalised inimesed. Neid oli seal mitu tuhat. Nende keskel seisis noormees, pikem, tugevam ja ilusam kui teised.

Kõigil neil oli selja taga kilp, vibu, nooled ja väike kirves. Nad

rääkisid noormehele, kes oli paremini relvastatud kui nemad:

„Meie suur ja võimas pealik! Su vend kogub sõjaväge, et tulla sinu kallale ja võtta sinult sinu maa, meie majad ja põllud. Aga kuigi meid on vähem, teame me siin iga

H. L. Imelik.

Jõulukungid saabuivad.

põõsast. Me piirame metsa sisse ja võtame vangi su venna ühes ta meestega. Venna toome sinu juurde ja sa võid ta tappa või teha oma orjaks."

„Jah, ma teen ta oma orjaks. See on parim alandus. Las ta saab tunda oma venna viha," ütles pealik ja viipas käega.

Mehed hakkasid tule ümber metsikult karglema, seejuures õudselt karjudes. Kui nad juba väsimusest pidid maha langema, jätsid nad oma karglemise. Nüüd nägid nad ka väikest tütarlast hirmunult seismas nende pealiku ees.

Tüdruk rääkis:

„Noormees, sul ei ole õigus, sa ei tohi sõidida oma vennaga, sest et su isa surres pärandas teile mõlema selle maa pooleks. Ma tean seda. Ja tean sedagi, et sina võtsid oma vennalt tema poole ja kihutasid ta minema. Ja kui su vend tuleb jällegi siia, siis selleks on tal õigus. Sa pole õiglane, noor juht, sa toimid karmilt ja ebaõiglaselt."

Mida kauemini kuulas pealik Helli, seda rohkem peegeldus ta näol häbi ja hirmu, seda piinlikum oli tal. Kui tüdruk lõpetas, langes pealik tema ette põlvili ja hüüdis oma meestele:

„Mehed, tehke sedasama, sest võimas Vaim ise on saatnud meile selle lapse. Suur Vaim ise räägib tema suuga. Tema näeb minu südant ja teab minu mõtteid. Tema teab tõde ja ütleb seda mulle, teie pealikule, kellele senimaani pole julgenud keegi öelda tõtt. See tütarlaps on Suure Vaimu käsk-

jalg. Viige ta meie pühakotta, pange ta istuma troonile, tooge talle ohvreid. Mina aga ja mu sõdurid kummardugem tema ees."

Ja pealik ühes sõduritega langes põlvili.

Metsast väljusid vanad hallid mehed. Nad peksid trumme ja lasksid kuuldavale mingeid ebamääraseid hääliitsusi. Jõudnud Helli, kummardusid nemadki tema ees ja hüüdsid:

„Sa Suure Vaimu käskjalg! Tule meiega pühakotta! Seal on sinu paik. Päeval ja öösel elad sa seal ja ohvrituli su trooni ees ei pea kunagi kustuma. Me laulame sulle oma pühasid laule. Me ehime sulle lilledega. Sa saad meie kuningannaks."

Nad tulid Helli juurde ja tahtsid võtta ta kätest kinni, et viia teda pühakotta, mis paistis puude vahelt.

Hellil hakkas äkki hirm.

„Kus on siis õigus," hüüdis ta, „kui inimesed kummarduvad inimese ees ja peavad teda pühaks! Kas tõesti on siin õiglane sõna nii võõras, et mind, väikest tüdrukut, kes ütles seda, peetakse Jumala saadikuks? Ei! Ma ei taha kuulsust ja kummardamist. — Tule siia minu juurde, suur lind, vii mind ära siit!"

Suur lind oli otsekohe tema juures, tõstis ta oma tiibadele ja viis kõrgele, kõrgele, jättes maha imestunud pealiku ja kogu sõjaväe.

*

Ja jälle kihutasid lind ja Helli päikese ja pilvede vahel. Viimaks

laskusid nad maa peale. Kuski oli kuulda laulu, muusikat ja naeru.

„Vii mind sinna, kust tulevad need hääled,“ ütles Helli.

Varsti nägid nad uhket valgustatud lossi järve ääres. Loss seisis kaljul järve kaldal, mille vesi oli must, sügav ja rahutu.

Lossist kuulduski muusikat, naeru ja laulu. Uhkelt riietatud mehed, aga veel uhkemad ja ilusamad naised liikusid aeglaselt tantsumas. Kuld, kalliskivid — kõik olid segunenud ja särasid ning kiirgasid mitte vähem kui tuled kristall-alustes.

Kõige ees, käävalt kinni ilusa ja uhkelt riietatud noormehega, tantsumas kuninganna — selle maa valitseja, kuhu oli saabunud Helli ühes linnuga.

Oo, kui ilus oli kuninganna! Ta silmad olid niisama tumedad nagu järve vesi akna taga. Ta juuksed olid nagu kullast. Ja kuninganna nagu oli päris nagu lapse oma, väikne ja süütu.

Kui õrn ja meeldiv on kuninganna! mõtles Helli. Kindlasti valitseb tema riigis õiglus. Ta vist ise armastab ka õiglust ja kindlasti elavad hästi selle lahke kuninganna alamad.

Vaevalt sai ta seda mõelda, kui kuulis kustki kaugelt tasast oigamist.

Helli kuulatas.

Oiged kordusid. Need tulid pimedast aiast, lossi tagant.

„Lendame sinna, armas linn, kust kuulduvad need oiged.“

Ja nad lendasidki lossi juurest pimedasse aeda. Mida kaugemale

nad lendasid, seda selgemaks muutusid oiged. Kuu äär tuli nähtavale pilve tagant ja valgustas väikest muru. Seal oli suure puu külge vanqistatud noor neiu. Ta käed ja jalad olid kõvasti seotud jämedate nõõridega. Tema nagu kandis raske kannatuse jälgi.

„Mis on sinuga? Kes sidus sind siia? Ja miks sa oigad?“ küsis Helli.

„Ma olen kuninganna teenija. Selle kuninganna teenija, kes tantsumas seal lossis. Tema käskis kolm päeva tagasi siduda mind siia puu külge, et ma sureksin nälga. Julgesin talle öelda, et prints, kelle ta on valinud oma meheks, ei armasta teda ja soovib ainult sellepärast temaga abielluda, et saada kuningaks. Ma tean seda. See on tõsi. Ja nende tõesõnade pärast pean ma surema näljasurma.“

„Ruttu, ruttu, lendame kiiresti lossi, et poleks hilja päästa see õnnetu näljasurmast,“ hüüdis Helli.

Kiiremini kui tuul lendasid nad lossi.

Nagu väikne rabis kõiki tütarlapse ja suure linnu ilmumine keset saali. Muusika lakkas mängimast, paarid jäid seisma.

Ühe hüppega seisis Helli kuninganna ees.

„Kuninganna,“ ütles ta väriseva häälega, „kuula mind! Sina siin lõbutsed ja tantsid, aga seal aias sureb su teenija. Nii pole hea, kuninganna! Sinu teenija ütles sulle tõtt. Ei ole sünnis lõbutsema, kui seal aias sureb inimene. Käsi vabastada õnnetu neiu ja siis võib

jälle mängida muusika ja kõlada su külaliste lõbus naer. Ei ole hea see valitseja, kes nii karmilt karistab õiglase sõna eest."

Lõpetanud oma kõne, vaatas Helli üles kuningannale ja kangestus hirmust. Mis juhtus äkki ilusa kuningannaga? Tema silmad olid veel suuremad ja tumedamad kui enne, olid nagu kaarnal. Tema nägu oli muutunud roheliseks, suu oli inetult viltu kiskunud. Ühe hetkega oli veetlevast kuningannast saanud vastik ja eemale tõukav olend.

„Kuidas tohid teha mulle etteheiteid, sa kõlvatu tüdruk!“ karjus ta Helliile, ise jalgu trampides. „Kuidas tohid sa õpetada mind! Selle eest pead kohe surema!“

Pöördunud ümber, käskis ta oma teenijail Helli kinni võtta ja järve visata. Teenijad täitsid kohe kuninganna käsu. Helli kisti akna juurde ja visati alla, otse sinna, kus kohisesid suure järve lained.

Helli kukkus järve, vajus külma-desse lainetesse ja jäi surnult lebama järve põhja. Ja ta oleks jäänudki võib-olla saagiks kaladele, kui mitte suur ustav lind poleks tormanud kohe tema järele ja ei oleks tõmmanud välja veest väikese uppunu.

Ta haaras Helli oma noka vahele ja tõusis kiiresti taeva poole. Kaugele maast ja järvest. Ikka kõrgemale ja kõrgemale.

Ja seal juba oodati Helli. Ootasid meeldivad valged väikeste hõbetiibadega olendid. Kui nad nägid suurt lindu, kellel Helli

noka vahel, võtsid nad ta sülle ja lendasid taevasse.

Kuigi kaua ei kestnud väikeste olendite teekond.

Äkki kuuldus imeilusat muusikat. Nägematu koor laulis taevalikku viisi.

Väikesed olendid kandsid Helli toredasse aeda, panid ta maha murule, kus kasvasid imekenad lilled, seisid ta ümber ja hakkasid laulma selliste häältega, milliseid võivad omada ainult inglid.

„Ärka üles, väike armas Helli! Sa sattusid tõeriiki. Ainult tõde, ilus ja puhas tõde on siin, niisugune, mida sa ei kohta maa peal. Ärka üles, armas väike Helli!“

Kuid Helli ei kuulnud inglite laulu, ei tundnud lillede lõhna. Siis inglid, lakkamata laulmast, lendasid veel kõrgemale ja kauge-male ja tulid varsti sealt tagasi ühe naisega valgeis riideis. Ta näis armsana ja vagana nagu tu-vike.

Naine kummardus surnud Helli üle ja kaks kuuma pisarat langes ta silmist Helli rinnale ta südame kohale.

Äkki sai Helli süda elavaks, hakkas tuksuma. Helli tegi silmad lahti, vaatas ringi ja hüüdis rõõmsalt, tundes ära naise, kes kummardus ta üle.

„Ema! Mu emake!“

„Helli, minu armas Helli!“ sosis-tas valge naine. „Sinu õigluse pärast ühendas Jumal sind minu-ga, et me kunagi, mitte kunagi ei pea lahkuma teineteisest. Tõeriiki tõi sind suur lind, sellesse riiki,

kus elab rõõmus ja juubeldav tõde."

Ja ema kaelustas kõvasti oma tütart, suudeldes teda ikka ja ikka. Ja heledajuukselised inglid laulsid hünni Helli õiglusest.

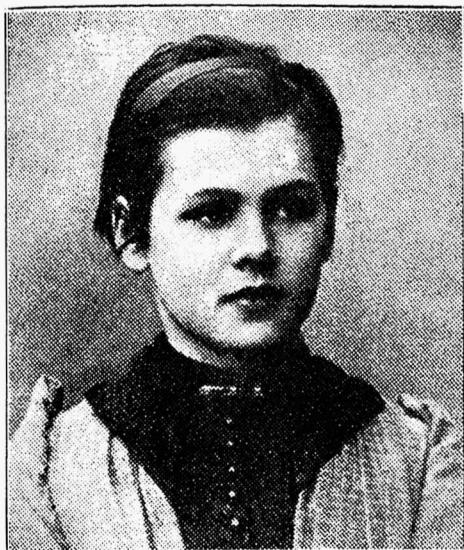
Aga suur lind lendas tagasi maa

peale inimeste juurde, soovides leida ilmtingimata sealt tõde. Lendas ilma Hellita. Kangekaelne lind!

Aga Helli jäi emaga õigluseriiki. See oli ammu, väga ammu.

T. Kudeviita.

Aino Kallas.

Aino Kallas noorelt —
„Katinka Rabe'na“.

2. VIII s. a. pühitses Aino Kallas oma 60. sünnipäeva. Sellele kaunile tähtpäevale pühendati eesti kultuurelu ringkonnis suurt tähelepanu, sest kuigi Aino Kallas on rahvuselt soomlane, võime teda niihästi soome kui ka eesti kirjanikuks nimetada. Aino Kallas't tuleb pidada soome-eesti ühiskirjanikuks, sest tema loomingus on soome- ja eestipärased elemendid ühte sulanud, saavutades sellisel erilise kunstiküpsuse.

Aino Julia Krohn sündis Viiburis ja põlvneb kuulsast suguvõsast, mis on andnud soome kultuurelule terve rea väljapaistvaid tegelasi. A. Kalda vanaisa ja isa olid näiteks ülikooli professorid. Kirjaniku lapsepõlv möödus osalt Helsingis, osalt Kiiskila mõisas. Krohn'ide kodu oli tollal haritlaste ja kultuurelutegelaste koonduspunktiks, mis ei jätnud ka mõju avaldamata väikese Aino vaimsele arenemisele ja mõttemaailmale. Oma ilusatest lapsepõlvemälestustest jutustab ta oma noorussädelevas autobiograafilises romaanis „Katinka Rabe“.

A. 1895 lõpetas Aino Krohn Helsingi soome tütarlaste-kooli ja a. 1900 naitus keeleteadlase dr. O. Kaldaga. Seejärel elas A. K. Peterburis, kust ta hiljem siirdus Tartusse, mis talle 15 a. kestel oli koduks.

Eesti iseseisvuse ajal määrati dr. O. Kallas Helsingisse saadikuks, sealt aga hiljem Londonisse, millised kohad on olnud ka Aino Kalda asukohtadeks. Praegu elab A. Kallas oma abikaasaga Tallinnas. Oma elu kestel on kirjanik väga palju reisinud ja tutvunud mitmesuguste kultuuridega.

Kirjanduslikku tegevust alustas A. K. varakult. Tema esimesed teosed olid luuletused, nendele järgnesid novellid. See ajajärk oli kirjaniku loomingus veel nn. „otsimisajastu“. Alles lähemal tutvumisel Eestiga leiab kirjanik oma kirjandusliku laadi ja suuna. Väga palju on rikastanud A. K. loomisvõimet Saaremaa idülliline loodus, karm minevik ja omapärased inimtüübid. Sellest ajast peale on ta kogu oma toodangu aine võtnud

Eestist. Nii on A. K. mitmekesisistanud soome kirjandust ja loonud nagu eriharude eesti kirjandusele, kuigi soome keeles. Palju on Aino Kallas kaasa aidanud oma kirjandusajaloolise ja kriitilise tegevusega eesti kultuurelu arenemisele; eriti innukalt on ta kaasa töötanud Noor-Eesti ajajärgul. Peale selle on ta oma arvustuste ja uurimustega teinud rohkesti propagandat meie kultuurile väljaspool Eestit.

Aino Kaldalt on ilmunud kogukas arv teoseid. Tähtsamad neist on „Mere tagant“ I ja II, „Lahkuvate laevade linn“, „Seitse novelli“, „Võõras veri“, „Barbara von Tiesenhusen“, „Reigi õpetaja“, „Püha Jõe kättemaks“ ja eesti kirjanduslugu käsitlevad teosed „Tähelend“ ja „Noor-Eesti“.

Aino Kallas on alati armastavalt suhtunud Eestisse ja olnud huvitatud meie saadusest. Eestit on ta nimetanud oma tei-

seks kodumaaks. Eestis elades on ta tegelnud aktiivselt meie kultuurilises ülesehitustöös ja kandnud meie kultuuri ka välisriikidesse. Soome kirjandusse on ta sisse viinud eesti ained ja sel viisil eestlaste ja soomlaste mõttemaailma tihendamate ja soojemate sidemetega köitnud. Aino Kallas on ühendavaks lüliks kahe vennasrahva vahel, olles elavaks näiteks soome-eesti ühinenud hingelaadist.

On olemas inimesi, kes küll aastatelt vananevad, kuid oma hingelt jäävad alati nooreks. Nende inimeste hulka kuulub ka Aino Kallas, kelle jõuküllased teosed peegeldavad nii nooruslikku kargust kui ka põletavat hõõgust.

Soovime, et kirjanik veel kaua kannaks endas seda julget ja nooruslikku tuld ja kirjutaks üha väärtteoseid, kehas-tades neis soome-eesti hinge ühtumist.

P.

Jaan Tõnisson 70-aastane.

22. detsembril saab 70-aastaseks meie kauaaegne avaliku elu juhtija, riigitegelane ja ajakirjanik prof. dr. jur. h. c. Jaan Tõnisson.

Meie avalikku elu on juhtinud J. Tõnisson juba 1896. a-st, millal ta omandas Tartus ajalehe „Postimees“. Eriti suurt tähtsust omab ta avalik tegevus L.-Eestis ja Tartus, üldiselt aga üle kogu Eesti. Eesti Vabariigi loomispäevilt alates kuni tänaseni on ta täiel määral oma jõu pühendanud riigi heaolule, olles rahvaesinduste liikmeks, ministriks, riigipeaks jne.

Südamlikem tänutervitus suurele isamaapojale meilt kõigilt!

Juhan Simm'i juubeli puhul.

Juhan Simm kunstn. E. Ole maali järgi.

Juhan Simm kuulub meie vanema põlve teeneterikkamate helliloojate hulka. Tema kuulsus ei seisne mitte ainult tema helitöodes, vaid samapalju tema tegevuses dirigendina.

Tänavu sai täis 30 aastat sest ajast, kui Juhan Simm asus „Vanemuise“ muusikajuhi kohale. Sealt alates on ta pidevalt olnud Tartu muusikaelu hingeks, juhatades teatrihooajal oopereid ja oopereid, suvel sümfooniakontserte. Peale selle on auväärne juubilar olnud üldkoori juhatajaks mitmeil üld- ja maakonnalaulupidudel. Ja tõesti tuleb otsida niisugust muusikapidu, millest Juhan Simm poleks osa võtnud dirigendina või oma helitööde kaudu.

Loodan ühes Tartu muusikasõbraliku noorsooga, et Juhan Simm veel kaua täidaks oma vastutusrikkaid ülesandeid „Vanemuise“ muusikajuhi kohal ja Eesti muusikailmas, sest raske on leida inimest, kes omaks sel alal rohkem kogemusi ja võimeid kui meie lugupeetud juubilar.

L. K.

Kuidas lugeda.

Kui lugeda mingisugust kirjanduslikku teost, siis on äärmiselt tähtis, kuidas seda lugeda, et oma vaimu loetavaga rikastada.

Tihti oleme tähele pannud, et inimesed, kes on lugenud mõnd teost, ei ole võimelised selle üle sõna võtma ega seda analüüsima. Esitame endile küsimuse, kas on selline olukord siis huvipudusest. Tähelepanelikul jälgimisel leiame aga, et see vastus meid ei rahulda. Kui

ei olda võimeline mingisugust teost analüüsima, siis ei olene see mitte huvipudusest, vaid teose kiirest ja lohakast läbilugemisest, mistõttu aine käsitus on jäänud osalt arusaamatuks. Mis mõte on üldse kirjandust lugeda laokil mõtetega ja rutates, et ainult teost kiiremini läbi vuristada! Mõned inimesed armastavad tihti sellega uhkustada, et nad on väga palju lugenud, kuid tegelikult võivad nad oma mõtteilt ja vaimult olla palju vaese-

mad kui need, kes on küll märksa vähem lugenud, kuid tähelepanelikult ja teadlikult. Meile ei ole sugugi tähtis, mitu teost me oleme läbi lugenud, vaid see, mida me selle läbi oleme omandanud ja kuidas me oma vaimu oleme sellega rikastanud. Muidugi mida rohkem me loeme, seda rohkem arendame oma vaimu ja teadmisi, kuid see sünnib ikka siis, kui osatakse lugeda ja kirjandusest mõtteid ammutada. Kergelt lektüüri lugedes võime selle muidugi jooksu jalu läbida, kuid väärtusliku kirjanduse lugemisel kaotame sellega väga palju.

Me peame tungima teose olemusse, aru saama selle mõttest ja ideedest, vaatama kompositsiooni ja stiili ja lahendama teoses ülesseatud probleeme, siis alles suudame seda teost täielikult mõista. Väga palju abistavad meid teose mõistmisel teoste eessõnad ja sissejuhatused, mida ei peaks kahe silma vahele jätma. Samuti ilmneb väga tihti säärane piinlik nähtus, et ollakse küll teost lugenud ja teatakse ka pealkirja, kuid teose autorile ei olda üldse tähelepanu omistatud ja teda ei mäletatagi. Teose autori elu ja

loomingu tundmine aitab meil teost palju paremini mõista, teose kirjandusvoolulist liiki määrata ja kirjanikule südamelähedasi probleeme avastada. Kirjanikkude elu ja loomingu tundmaõppimine ei osutu ka kuigi raskeks, sest tihti esineb teose ees lühike kokkuvõte kirjaniku elust ja tegevusest.

Mitteteadlikul lugejal on selline lugemisviis alguses muidugi võrdlemisi raske, kuid ta peab püüdma ja olema huviga asja juures. Meid koolinoori aitavad selleks väga palju kaasa kirjandusloo-tunnid.

Olles tunginud kirjandusliku teose olemusse ja avastanud selle tuuma, rikastame oma teadmisi ja saame aru, mida kirjanik selle teosega soovib saavutada. Kirjandus on ka rahvaste elu ja hinge-laadi peegliks. Lugedes väliskirjandust tutvume võõraste rahvastega ja nende mõttemaailmaga. Kirjandusest ammutame palju teadmisi ja ideid, mispärast peaks igaüks püüdma kirjandust lugeda teadlikult, et ta ei laseks suuri aardeid oma vaimule kaduma minna.

P.

Kalurite küla.

Üksteise võidu hüplevad lained ja tumedalt kohiseb vesi, viskudes tagasi üle kivide ja jättes maha kollast vahtu ja sügavaid niresid sõredale liivale, kuna kõrgele sööstuvad piisad säravad päikesest kullatuna. Kajaka tiivalöökidest puudutatuna langevad nad suurte kaartena tagasi veehälli. Vesi ulatub väikese lahena kaugele maa sisse ja lautrisse kinnitatud paadid visklevad ja hõljuvad vee tõugetest nagu ahelais loomad. Rööbiti rannaga, korrapäraselt asetatud teivastel kuivavad võrgud, nende all on maa kaetud soo-

mustega, mis märgadena pärast vihma ilgelt kleepuvad jalgadele ja haisevad, mattes hinge.

Sinaka vinana hõljub hõre udu, looritades õhu. Eemal kükitab küla hallina ja lagedana nagu hauduv kana laotatud tiibadega, et kaitsta ja varjata oma maimukesi. Harvad kadakad ja mõned kääbusmännid nagisevad tuules ja ehivad vaest maakolgast, kuna eemal kivisel põllul ja ka võrgumajade taga ilutsevad pihlakad täis punaseid kobaras marju. Hanereas lõmitavad hütid keset halli kurbust ja üksildust. Ja nüüd, mil

küla meespere väljas kalapüügil, valitseb külas vaikus. Sügis tuli ja lõpetas välised tööd. Nüüd siis oma talituste kõrval selles lihtsas kalurite maailmas valmistavad naised võrke ja valvavad oma lapsukesi. Ja kui tuleb õhtu, vilguvad küla pisikestest akendest tulukesed nagu poolpimedas soe silmad, mille taga istuvad emad ja lapsed, mõeldes härdusega oma meestele ja isadele, kes kaugeil külmil vetel keset vaeva ja hädaõhtu hangivad neile leiba ja rõõmu.

Väikeses pimedas eeskojas seisab puunõu valmistehtud seasõõgiga, mis oma hapu lõhnaga teeb umbseks ja raskeks õhu. Nurgas vedelevad labidad ja mingisugused teibad. Seinte pragudesse on pistetud pikad puorad, milledele on riputatud vanad rõivad, katkenud ja pleekinud, mõned võrgud ja köied. Madal ja kohmakas üks suure klõbiseva lingiga viib hämarasse kambriisse, mida väike „tattnina“ vabisevalt valgustab. Märjad ja vettinud halud põlevad visisedes suures kerisega ahjus, mis täidab enesega poole toast ja mille pääl võib ka magada. Piker-gune lauakene ilutseb akna juures. Ühes seinas on kaks nari, kuna teisel pool on midagi vooditaolist. Alumisel naril magab väike poisikene. Tema heledad kähardunud juuksed on sassis, roosad huuled pisut avatud. Läbi pisikese ninakese kostab vahete-vahel peen pirin, mis imelikult seguneb kilgi lauluga, kes pidutseb kuski ahju taga. Lapse määrdinud

kõhnad käed, mis peened kui sukavardad, tolknevad välja rebenenud särgi varrukast, tõmmeldes närvlikult läbi une. Ema istub ahju ees ja sõlmib punaka valguse käes, mis hõõgub ahjust, kiiresti võrguniite kokku suureks võrguks. Kauasest kummargil olemisest on selg jäänud vimma ja valusaks, silmad on pisut väsinud ilusas kõhnas näos. Väike kassikene on leidnud tükikese kasekoort ja mängib savisel ja auklikul põrandal, sasides ja hullates võrgus, kust ema teda vahel õrnalt hirmutab.

Jah, kui vaid kalapüük õnnestu, siis saaks hea talv ja toredad jõulud! Kui aga jõuaksid mehed õnnelikult koju! Ema on iga-päev härdalt palvetanud ja seda on teinud teisedki emad. Neil kõigil on olnud vaid üks palve jumalale, et ta saadaks koju nende laste isad, kelledest pole ammu mingit teadet. Halb kartus lõhub hingi ja lasub kui painaja kalurinaiste valutavais südameis. Pikad ööd ja päevad on täis ootusi, millal küll toovad tuuled koju väsinud paadi. Ja iga tuule raputus aknaluukides, iga eksinud kajakaka kisa paneb võpatama ja kujutus maalib armsa inimese ukseavausele.

Ja et poleks nii sünge, et leida pisut lohutust, tulevad naised kokku ja saadavad vesteldes mööda pikad igavad õhtud. Üks kujub sukka, teine on midagi muud kaasa toonud, ja ikka midagi tehes räägivad nad maast ja ilmast, sekka sõeluvad ka küla elu, kus ei

puudu rõksiminegi. Targutavad ja sõlmivad niidid võrguks, sõlmivad võrguks ka kogu suve igat-suse oma südameis.

Ilm on haruldaselt külm. Jahe tuul vingub ja kiunub majade vahel, kisub puudelt lehed. Mere poolt kostab sügava vee ahastus, nagu oleksid seal avanenud põrgu-seinad, kust kostab nüüd patuste julmusest ja toorusest piinatud hingede kisa...

Täna ometi tulid koju kauaoodatud ja -igatsetud mehed. Rannal on liikumine ja elu nagu sipelgate pesas. Joostakse, hüütakse ja sekka naerdaksegi. Meeste näod on punased ja paistetanud külmast tuulest, suured ja tursunud käed haaravad nagu labidad kotte ja võrke, milles hiilgavad valged ja hõbedased kalad. Need pannakse suurtele kärudele ja viiakse koju, kus algab sorteerimine, sest osa läheb kohe müügile, osa suitsetatakse ja

pisut ka kuivatatakse. Töö lõpetatud, rutatakse tuppa, kus on soojaks köetud ahi ja lauale on toodud kuum puder. Märjad rõivad on ahju ümber kuivama riputatud, mis auravad ja tilguvad vett maha. Lapsed kilkavad, vaatavad ammuli sui isale otsa ja on õnnest ja rõõmust üsna meeletud.

Väljas on öö ja külm sügis. Tuule ulgumine ei anna kajakatelegi rahu, kes kisavad oma nutva häälega. Ent pisikestes onnides valitseb pärast pikka rasket aega rahu ja hubane vestlemine. Kui palju on rääkida, pärida, kui palju jutustada! Kaugele jäävad mured ja elu karmus, eemaldub mõte, et mõne päeva pärast minnakse jälle ära, et tuleb jälle elada külmas ja puuduses ja et see kordub ikka ja uuesti — terve elu läbi.

Linda Laursoo.

(„TTG“ lühijuttude võistlusel ergutuspreemia vääriliseks tunnustatud katke.)

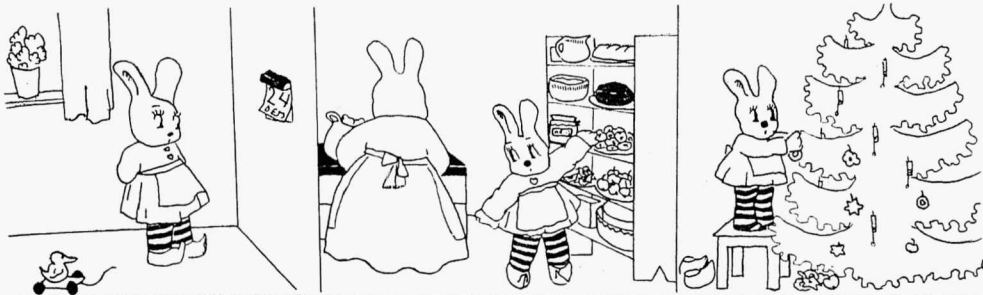

Mälestame tõsises leinas armast TTG vilistlast

Leida Käärt-Keedus't

*T I I G, T I I P, T I I R õpetajad,
õpilased ja TTG vilistlaspere.*

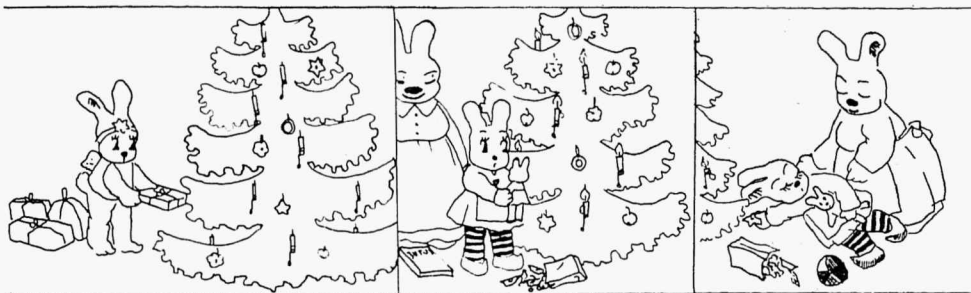
Kiki jõulud.

Kiki numbreid ammu teab,
tähtigi ta ritta seab.
Kalendrist teab vaadata,
millal pühi oodata.

Köögis maiustusi palju —
mammi keelama on valju.
Selja tagant siiski ta
saab mõnd kooki maitseada.

Kuusk on juba toas sees,
sest et jõulud ukse ees.
Piparkoogid, õunad ka.
Peavad kuuske ehtima.

Tuleb jõuluinglike,
toob ka kinke Kikile.
Kuuse alla paneb need
ja siis ruttab oma teed.

Emä vaatab, rõõmustab,
kuidas Kiki kinke saab.
Küünlasäras jõulupuu,
rõõmsalt naerab Kiki suu.

Kiki uinub kuuse all,
nukukene kaenlas tal.
Emä võtab sülle ta,
kannab voodi magama.

Kokkutantsud.

(Pahur veste.)

Esimese Gümnaasiumi tüdrukud teavad küll, kui suure igatsusega oodati tantsutunde ja veel palavamalt kokkutantsu „poikadega“. Esimese Gümnaasiumi tüdrukud teavad ka, et mul on rumal komme koledasti tõtata. Nii ma kiirustan siingi ja räägin kohe kokkutantsudest nii ühe kui teise kooli poistega.

Esimene kokkutantsutund oli määratud üheks reedeks ja pidi olema meie koolis. Kõik hellitasid suuri lootusi ja sepihetsid igasuguseid plaane. Kes meist oskas siis arvata, et nad karile jooksid.

Kõik, välja arvatud mina, olid juba varakult koolis. Ega's noorhärradki meid kaua oodata lasknud. Varsti ilmusid nemadki. Mina saabusin veidike hiljem. Kui ma saali uksele astusin, avanes mu silmadele äärmiselt nigel vaatepilt. Tõesti äärmiselt nigel! Paistis nagu kõik põlvepikkused poisid oleksid olnud paaris pikka tüdrukutega ja ümberpöörduvalt. Lõppeks selguski, et pikki poisse oli ainult üks. Seepärast see pilt oligi nii nigel.

Pardon, ma ei või öelda, et nad oleksid tantsinud — see oli pigem midagi muud.

Õnneks ma ei saanud silmitseda kaua üldpilti, sest keegi kiskus mind ka tantsukeerisesse.

Minu partneriks oli samuti üks „väike“, kes luges kogu aja ikka: üks, kaks, kolm, üks... jne. Kui tal siis mõni samm viltu läks ja selle tagajärjel jalad sõlme läksid, siis vabandas ta hirmus hädise näoga ja ütles väriseva häälega:

„Ma ... ikka seda sammu veel hästi ei oska ... pole harjutanud ... vabandage! Iga algus on raske, proovime ehk uuesti.“

Ma ei osanud ka midagi paremat lohutuseks öelda, kui et — noh, pole viga!

Nüüd ootasime sama suure igatsusega kokkutantsu-tunni lõppu, kui enne olime oodanud selle algust.

Mulje sellest tantsutunnist oli lihtsalt unustamatu. Rohkem ma ei ütle, sest vaenlasi on mul niigi küllalt.

Autori joonis.

Järgmine kokkutants oli samade „härradega“, kuid seekord nende koolis. Ei olnud mingisugust pääsu, pidime minema.

Uus üllatus ootas meid. Nimelt kui me pinkidele istusime, olime sunnitud kohe üles kargama, sest pinkidel oli tollipaksune liivakord. Paistis, nagu oleksid poisid meelega liiva pinkidele riputanud, sest kõigil olid äärmiselt kahju-

rõõmsad ja irvitusest viltukiskunud näod.

Mina seda enam ei talunud, vaid tulin kohe ära.

Järjekorras pidi olema kokkutants teise kooliga.

Lootused olime juba varakult maha matnud ja ei lootnud sealtpooltki paremat vastuvõttu.

Halvasti algaski.

Meie pead olid väga sassis peale mütsi äravõtmist ja kole suur tarve oli juukseid kammida. Kuid — peeglit polnud.

Ega midagi, pidime ilma hakkama saama. Naljakas küsimus kerkis aga kustki esile, millele ei oska veel praegugi vastata. Kuidas oskavad poisid mütsi peeglita nii kenasti ja täpselt viltu panna?! Kunst!?!

Halvasti algas, kuid lõppes üle ootuste hästi. Kuidas just hästi ja misuguse mulje see jättis, seda ma ka ei ütle, sest ma kardan, et need „härrad“ lähevad veelgi uhkemaks, kui nad juba nüüdki on. Aga arvan, et ka teised on minuga ühel arvamusel. Eks?

Junts.

Surmaöö.

See oli tuulte ja tormide öö,
oigasid majade seinad.
Oli see tuulte ja tormide töö,
tubades peitusid leinad?

Palvepäev — kõikide palvete päev...
Palveks miks huuled ei liigu?
Heidutand tuiskude väline raev? —
Hirmu küll palved sul viigu!

Siiski — ei pilgud näe tormavat lund,
olemust miski ei muuda.
Laugele lasku ei öid juba und,
vaade veel peatuda suuda.

Emale silmad on naelutud ju
päevi ja pikemaid öidki.
Mul ülinukker ja sõnatu suu,
käsi ei puuduta töidki.

Magab küll emake vaiksesti veel,
suu ümber surm teinud võru.
Pole ei sädetki lootuse leel,
surm pärand viimase halu.

Vaatle, taas vaatle, nüüd viimane kord
hingas veel emake kallis.
Kalgestub juba see tuttavaim kurd
otsal ja silme all halles.

Silmi siis suleti, koostati käed,
 palvele pea ka vajus.
 Mõte „Nüüd Jumala ette sa läed“
 nukraimat õnnistust tajus. —

Tormas tuul, kandes vast langenud lund,
 oigasid majade seinad.
 Mööda suur kohutav surmaöö tund,
 hinges vaid tuikasid leinad...

E. Timotheus-Treilman (vil.).

Kirjanduslik varia.

A. H. Tammsaare „Vargamäe“ („Tõde ja õigus I“), mida trükiti saksakeelses tõlkes Saksamaal 10 000 eksemplari, on juba otsas ja asutakse teise trüki avaldamisele.

„Vargamäe“ hea menu tõttu tahab sama saksa firma hakata välja andma ka teisi Tammsaare „Tõe ja õiguse“ andeid pisut lühemal kujul, kui need on eesti keeles.

Teatavasti tundis Budapesti Rahvusteatri direktor A. Németh sügisel Eestis viibides huvi meie näitekirjanduse vastu. Nüüd teatatakse Ungarist, et 10. detsembril oli Budapesti Rahvusteatri esietendusel August Kitzbergi „Libahunt“. Draama on ungari keelde tõlkinud Ödön Lavoitha, kes möödunud aastal riigi vaheustusstipendiaadina Tartus olles eesti keele selgeks õppis.

Aug. Mälgu poole on pöördutud sooviavaldusega Stockholmist rootsi kirjastuse „Natur och Kultur“ poolt lubada tõlkida rootsi keelde Mälgu „Juttelindudest“. Autori nõustades on rootsi keelne tõlge valmimas pr. Grångberg'ilt.

„Looduse“ pildiraamatu sarjast „Kuldne kodu“ on tõlgitud soome keelde ja avaldatud eesti originaaljoonistega 5 raamatut, mis on ilmunud „Verner Söderströmi Osakeyhtiö“ kirjastusel pealkirjade all „Kielotytto“, „Pikkiriikkisen kanan

muna“, „Kanan ohrpelto“, „Pikkuinen Matti“ ja „Eläinten valtias“.

Autorikaitse Ühingu kirjastusel ilmub T. Braks'ilt 4-vaatuseline näidend „Lootustelaev“, mis kujutab eestlaste Brasiiliasse rändamist. Sama AKÜ kirjastusel ilmub Tamm'elt näidend „Naabrid“.

Aug. Jakobson on kirjutanud 4-pildilise draama „Üks inimene lahukub...“, mis tuleb esietendusele Tallinna Eesti Draamateatris. Teos on läbi-läbi psühholoogiline ja kirjutatud suure lavalikkusega, nõudes näitlejailt erakordset süvenemist ja tõlgitsemisostust.

Paul Viiding'ult peab veel sel aastal ilmuma juba kevadel valminud romaan „Õis ja vili“, mis käsitleb kolme venna linnastumisprobleemi.

Käsitõlkekirjas on A. Antsonil valmis massimäng „Risttuulte maa“.

Näitleja Leopold Hansen'ilt on oodata trükist näidendit „Kolme õetalu“.

Hugo Raudsepalt ilmub näidend Vabadussõja puhkemise ajast tegevuskohaga Lõuna-Eestis (kuski Mustahamba talus ja selle lähedal olevas alevis). Näidend on 4-vaatuseline ja kannab pealkirja „Mustahamba“. Kuulda-

vasti tuleb kõigepealt lavastamisele Tallinna Draamateatris ja „Vanemuises“.

Ferd. Karlson'ilt pääseb lavale kaks näidendit: „Susam“ ja „Maidlau“¹. Esimese esilavastus toimuvat Narva teatris.

Näidendeist on valmis veel M. Metsanurgal kolmevaatuseline komöödia „Maret elukoolis“. Aleksander Antson'ilt on ilmunud külakomöödia „Inimesed tuisus“ ja Elmo Ellor'ilt näidend „Peigmees maanteelt“. August Mälgu näidendid „Sikud kaevul“ ja „Metshumal“ ilmuvad käesoleva aasta lõpuks, kuid on praegu juba mängitavad lavadel.

„Noor-Eesti“ algupäraste teoste IV sarjas figureerivad: O. Mälgu novellikogu „Mere tuultes“, A. Gailiti „Karge meri“, A. Antsoni „Sina ei pea mitte himustama...“, A. Jakobsoni „Oktoobri tuul 2“, E. Hiire luuletuskogu „Palgest palgesse“, Peet Vallaku novellikogu „Lambavarga Näpsi lorijutte“, K. A. Hindrey romaani „Lembit“, R. Rohu romaani „Inimsaatused“, J. Kärner'i romaani „Õõsiti kumavad linnad“ („Tõusva rahva“ järg) ja O. Luts'u „Mälestused 10“.

August Mälk töötab praegu romaani kallal, mis käsitleb põlevkivikaevurite elu. Hakkab ilmuma 1939. a. ajakirjas „Varamu“.

Mart Raua töödest on trükitud romaan „Tuli suve südames“.

Enn Kippel'ilt on müügil romaan ristirüütlistest „Issanda koerad“, kus kujutatakse liivlaste ristiusku heitmist XIII sajandil.

M. Sillaots'alt ilmus romaan „Neli saatust“ ja noorsoojutt „Matkamehed“.

Agnes Taar'ilt on müügil romaan „Marianne, õpetaja tütar“.

Jaani Kärner'ilt on ilmunud romaan „Soodoma kroonika“ järg, pealkirjaga „Pidu kestab“.

Jõulu eel ilmus ka K. A. Hindrey'lt ajalooline romaan „Nõid“.

Koolide peainsp. M. Raua poolt on koostatud ja praegu müügil mahukas teos meie Presidendi K. Päts'ist.

Jaani Tõnissoni 70 a. sünnipäeva puhul on müügile jõudnud kapitaalne koguteos „Jaani Tõnissoni töös ja võitluses“.

Keelelisi ja stiililisi pudemeid.

Liitsõnade poolitamine ühest reast teise viimisel toimugu nii, et poolitus sünniks kahe liitosa vahekohtal (kuigi grammatika seda kategooriliselt ei nõua). Niisiis:

mitte palgi-parvi,
 „ lae-valiine,
 „ ame-tivennaga,
 „ va-naisa,
 „ lau-avabrikud,
 „ igasu-gused,
 „ õllete-hased,
 „ mahavi-satud (aeg),
 „ riigivo-likogu,
 vaid palgi-parvi,
 „ laeva-liine,

vaid ameti-vennaga,

„ vana-isa,
 „ laua-vabrikud,
 „ iga-sugused,
 „ õlle-tehased,
 „ maha-visatud (aeg),
 „ riigi-volikogu või
 „ riigivoli-kogu.

Tähelepanematus rikub vahel ära kauni mõtte. Rumala mulje saame, kui näiteks üle täpid unustame peale panemata lauses: Kaugele on jäänud need ajad, kuid mälestused kaunid pusivad kaua hinges.

Tähelepanematus mängib vingerpussi näiteks säärareski läbimõtlemata lause-tes:

Emajõgi võtab ka oma veega kaasa kõik Tartu roiskvee ja puhastab sellega linna.

Ka on veel Emajõel oma sõjalaevastik kaitseks Peipsi vastu. (Tähendab Peipsi tungib Tartule kallale, nii et sõjalaevastik-kuigi on tarvis.)

Ka rohkeid lõbu- ja tarbeallikaid lei- dub Emajões.

Samuti pakub Emajõgi soodsat liikle- misteed Tartu lauavabrikule, parvetades palke ühest kohast teise. (Tartus on vist rändlauavabrikud Emajõel, või on laua- vabrikud lammutatud ja nende seinapalke parvetatakse Emajõel ühest kohast teise.)

Tartu lauavabrikute jaoks tulevad pal- giparvetajate laevad Peipsilt. (Ei tea, mil- leks Tartu lauavabrikud küll palgiparve-

tajaid vajavad, pealegi laevatäite kaupa? Või on palgiparvetajad nende laevade omanikud? Kuid mida need laevad Tartu lauavabrikutele toovad, jääb ikkagi sel- gusetu.)

Tartu on suur linn ja temale on abiks Emajõgi, sest selle vee peal elab palju inimesi. (Kerkib kujutus, et Emajõele on parvedele ehitatud elamuid, kus elab palju inimesi.)

Emajõel peetakse ka jahti partide ja vähjade peale.

Emajõgi on väga tähtis Tartu linnale, viies ära kõlbmatu ja tuues asemele väga palju tähtsaid asju, mis muidu oleks seotud suurte raskustega.

Kaugematest metsadest parvetatakse puid Emajõe kaldal olevatesse lauavabri- kutesse, millest hiljem tehakse laudu. (Tähendab lauavabrikud saetakse hiljem laudadeks.)

Kooli elu.

Kooli aastapäev.

14. nov. s. a. pühitseti TIIG, TIIP ja TIIR aastapäeva sellekohase aktuse ja piduõhtuga.

Aastapäeva aktus algas k. 11 tradit- sioonilise lauluga „Ma kummardan sind, armuvägi“ ja õpet. J. Kimmel'i vaimuliku kõnega. Ilmalik osa algas TIG orkestri avamänguga hr. Nieländer'i juhatusel ja dir. J. Adamson'i avasõnaga. Seejärel kandis TIIP ja TIIR õpilaskoor ette õpet. P. Konsap'i juhatusel M. Võrgu „Meie laulu“. Aktusekõne pidas joonis- tamiseõpetaja J. Hirsch teemal: „Eesti kujutava kunsti arengu teid“. Jälle esi- nes TIIP ja TIIR õpilaskoor. M Saar'e lau- luga „Mu rannikmaa“. Järgnes kooli aru- anne dir. J. Adamson'ilt. Tervitusi ütlesid suuliselt Linna Koolivalitsuse juhataja K. Luik, Lastevanemate-komitee juh. liige pr. Imelik, Viilistlaskogu juhataja pr. P. Kink ja Õpilaspere juhataja V. Liik. Telegraafi ja kirja teel olid saabunud tervitused Tartu Maavalitsuse esimehelt hr. H. Lauri'lt, ENKSTG juhatajalt, TIG juhatajalt, TKK ja TIIP juhatajalt, HTG juhataja abilt, Tartu Kolledži juhatajalt ja TIG viimase

lennu Va klassilt. Aktus lõppes direktori lõppsõnaga ja hümniga.

Pärast aktust kogunesid õpilased ja õpetajad kooli õuele, kust mindi ühises rongkäigus TIG kooliorkestri saatel Va- badussamba juurde, kus rivistunult kuu- lati ära dir. J. Adamson'i asjakohane kõne ja lauldi orkestri kaasmängul „Isa- maa ilu hoieldes“. Vabadussamba juu- rest siirduti rongkäigus tagasi kooli- majja. Sellega lõppes aastapäeva enne- lõunane osa.

Piduõhtu algas „Vanemuise“ kont- sertsaalil õhtul kella 7 paiku publiku üli- rohkel osavõtul. Eriti palju oli õppivat noorsugu.

Ettekannete esimeses osas olid pea- miselt koorilaulud ja üks klaveripala. Esines TIIG õpilaskoor kahe lauluga (G. Ernesaks'a „Noor kevad“ ja J. Jür- genson'i „Rukkirääk“), TIIP ja TIIR koor kolme lauluga (M. Saar'e „Rannikmaa“, E. Oja „Laulik“ ja „Suurt Marit“) ja TIIG, TIIP ja TIIR ühendatud koorid kol- me lauluga (E. Võrgu „Meie laul“, J. Simm'i „Mulgimaale“, V. Nerepi „Saar- laste laul“). Koore juhatas õpet. P. Kon-

sap. Koori ettekanded olid põhjalikult viimistletud ja õnnestusid täiel määral. Järgnes õpet. T. Jakobson'i juhtimisel TIIG I kl. õpilase K. Rannut'i poolt klaveril ettekantuna Bach-Siradal'i „Orelikontserdi sissejuhatus ja kadents d-moll“, mis samuti oli hea.

Kava teine osa koosnes võimlemis- ja tantsuettekannetest. Kõigepealt esinesid õpet. L. Haamer'i juhatusel TIIP I ja II kl. võimlemisrühm (harjutused rootsi pingil) ja vanemate klasside võimlemisrühm (võimlemisettekanded). Seejärele tantsis pr. P. Roove juhatusel TIIP I, II ja III kl. õpilaste rühm kompositsiooni „Lendlevad sügislehed“. Järgnes TIIP V kl. õpilase I. Adamson'i (õpetajaks T. Kapper) soolotants „Lootosillil“. Jälle esinesid pr. P. Roove õpilastest soolotantsuga TIIG II kl. õpilane V. Liik („Surmaingel“) ja rühmatantsuga TIIP III ja IV kl. õpilased („Soti paraad“). Tantsuja võimlemisettekandedki võeti vastu kiitva aplausiga. Üldiselt olid ettekanded eriliselt hoolega ette valmistatud ja pälvivad publiku täit rahulolu.

Pärast ettekandeid algas saalis tants, mis lõppes k. 11 õhtul. Osavõtt tantsust oli muidugi niivõrd tihe, et paljud pidid ruumipuuduse tõttu rohkem puhkama kui tantsima.

TTG Vil.-kogu üldkoosolek.

Vilistlaskogu üldkoosolekul 6. XI k. 11 e. l. oli koos 60 vilistlast ja dir. J. Adamson.

Vil.-kogu juhataja P. Kink-Välba teavitab koosviibijaid ja mälestab manalasse varisenud kaasvilistlasi. Järgmisena tervitab dir. J. Adamson kooli vilistlasi ja annab lühikese ülevaate kooli tegevusest ja tulevikuplaanidest.

Järgnevad kassa- ja tegevusaruanete ettekandmised ja vastuvõtmised. Üldkoosolek kinnitab ka eelarve järgmiseks tegevusaastaks.

Valimised tekitavad elevust ja vaidlusmeeleolu. Vil.-kogu juhatajaks valitakse P. Kink-Välba, kes tänab kaasvilistlasi aastaid kestnud usalduse eest ja loodab ikka sooja ja üksmeelset koostööd. Järgneb juhatuse valimine. Esitatud 9 kandidaadist valitakse juhatusse J. Sa-

lujärv, L. Nigul, L. Reevits ja N. Vaat; majaemaks saab L. Keder ja abideks I. Toom ja H. Totsius; fondihoidjaks S. Sarap; kartoteegi korraldajaks M. Ülper ja abideks M. Sikka ja F. Krimm. Revisjonikomisjoni valitakse A. Kalviste, S. Arens ja N. Peterson; pidutoimkonda: E. Mörd, A. Berg, M. Valge, E. Koppel, F. Krimm ja A. Kisper.

Juhatuses juba varem arutatud küsimus, luua uus koht spordijuhile, leiab elavat poolehoidu ja esimeseks spordikorraldajaks valitakse H. Sild ja abiks A. Sökk.

Läbirääkimiste osas selgitab Vil.-kogu juhataja õpilasintraadi asutamisküsimust. Koosolijaist nähtav enamus pooldab Vil.-kogu liikmeks astumist. Teised õpilasintraadis puutuvad küsimused jäetakse juhatuse lahendada.

Järgmisena arutatakse liikmemaksu küsimust. Kuna juttu on juba varem olnud eluaegsest liikmemaksust, siis otsustab koosolek määrata selleks Kr. 10.— ja üheaastaseks liikmemaksuks Kr. 1.—. Esialgul on kehtivad mõlemad.

Võetakse sõna võimla kasutamise kohta. Kui on soovijaid, siis hakkab ka tegutsema võimlejate grupp.

Iga kuu esimesel teisipäeval otsustatakse korraldada omavaheline klubiõhtu.

Üldiselt oli koosolek elav ja vilistlased näitasid, et neil jätkub küllaldaselt huvi oma ürituste jaoks.

Poola Vabariigi aastapäeva aktus.

Poola Vabariigi aastapäeva aktus peeti meie koolis 11. nov. esimese tunni ajal. Õpet. M. Sorgsepp pidas lühikese kõne Poola vabastamise üle.

Läti Vabariigi aastapäeva aktus.

Läti Vabariigi aastapäeva aktus peeti meie koolis 18. nov. esimese tunni ajal. Dir. J. Adamson pidas lühikese kõne Läti vabastamisest ja ta arengust.

Soome Vabariigi aastapäeva aktus.

6. det. oli meie koolis esimese tunni ajal Soome Vabariigi aastapäeva aktus. Õpet. M. Sorgsepp pidas lühikese kõne Soome vabastamisest ja ta arengust. Edasi esitas Aino Unt (II g) Melartin'i „Legendi“.

Klassihommikud.

Esmaspäeval, 21. nov. oli klassihommikute järjekord II prog. kl. käes. Klaverisoolo — Merikanto „Valss“ — esines Heljo Kuuse ja katkega J. Parijõe „Teraspoisist“ Silvia Kasakov.

28. nov. esines I prog. kl. Hilja Parts lugese ette J. Lattik'u jutu „Pisarad“ ja klaverisoolo — Kullakese „Tants rohelises“ — esines Juula Neggo.

5. nov. esines Ib reaalkl. Lehte Aruella laulis Mere „Sügise laul'u“, millele järgnes klaverisoolo (Spindler'i „Liblikas“) Virve Kallak'u poolt ettekantuna. Lõpuks oli soololaul Schubert'i „Kibuvitsalill“, mille kandis ette Vaike Saral.

12. nov. esines reaalkl. Ia kl. Grupike õpilasi esitas kaks laulu: W. A. Mozart'i „Laul lainetel“ ja T. Vettik'u „Merel“. Laine Roosaar deklameeris Ellen Funk'i „Külajutu“.

Kirjandusõhtud.

Raamatunädala puhul korraldasid Tartu Keskkoolid ja Gümnaasiumid koos Tartu Rahvaülikooliga TIIG ruumes kaks kirjandusõhtut.

Esimene õhtu peeti pühapäeval, 4. dets. kell 4 p. l.

Kava oli järgmine: 1) avamine — TIIG õpil. Joh. Treufeldt; 2) orkestri ettekanne TIIG orkestrilt õpet. A. Nieländer'i juhatusel; 3) kõne: „Kirjanduslikud auhindamised noorte talentide avastajateks“ — mag. P. Ambur; 4) katke B. Al-

ver'i romaanist „Tuule armuke“ — TIIG õpil. H. Ploom; 5) katke K. Ristikivi romaanist „Tuli ja raud“ — HTG õpil. I. Borkmann; 6) katke L. Tigase romaanist „Seitse pastlapaari“ — ENKSTG õpil. A. Moks; 7) orkestri ettekanne TIIG orkestrilt õpet. A. Nieländer'i juh.; 8) lõppsõna — TKK õpil. H. Tari; 9) lõppmarss TIIG orkestrilt õpet. A. Nieländer'i juhatusel.

Teine kirjandusõhtu peeti järgneval pühapäeval, 11. dets. samal ajal (kell 4 p. l.).

Seekordne kava oli järgmine.

1) avasõna — ENKSTG õpil. E. Ignats; 2) viulisoolod — H. Treffner'i gümna. õpil. Kohv; 3) kõne „Raamat ja tulevik“ — kirjanik A. Hint; 4) deklamatsioon — M. Under'i „Vanemate piibel“ — Tartu Seminari II kl. õpil. Aino Soossaar; 5) katke F. Tuglas'e „Väljesteist Illimarist“ — TIIG õpil. J. Treufeldt; 6) klaverisoolo — TII Progümna. õpil. Aime Karm; 7) kõne „Kirjanikkond ja lugejaskond“ — õpet. K. Raud; 8) katke K. A. Hindrey romaanist „Nõid“ — Tartu Kommertsikooli õpilane L. Kruusmaa; 9) laulisoolod — ENKSTG õpil. L. Skomarovska; 10) lõppsõna — TIIG õpilane L. Kallak.

Mõlemad õhtud õnnestusid hästi ja jätsid soliidse mulje. Publikut, peamiselt õpilastest, oli keskmisel arvul.

Mumps'i pärast suleti Tartu koolid laup., 17. dets. Koolitöö algab jälle 9. jaan. 1939 k. 9 homm.

Õpilased!

Kasulikem õppetarvete ostukoht teile on

Akadeemiline Kooperatiiv

Tartu, Ülikooli 15, telefon 63. Tallinna — Kopli, Tehnikainstituudi hoone, telefon Kopli 36.

TARTU LINNAPANK

Tartus, Raekojas • Telefon 2-32 ja 11-32

Võtab raha hoiule jooksvale arvele, kindla tähtaja peale ja kuude viisi; makstes ajakohast protsenti ●
Annab laene ● Ostab ja müüb väärt pabe-reid, samuti müüb riigi klassiloterii pileteid ●

TOIMETAB KÕIKI PANGAOPERATSIOONE

Saadaval hoiukarbid

Korrespondendid kõigis kodumaa linnades ja rahva-rikkamates kohtades maal _____

Õpilased!

Raamatuid, kirjutus-, joonistus- ja maalimis-tarbeid ostate täiuslikus valikus soodsalt

„*Postimehe*” raamatukauplusest,

Tartu. Suurturg 16

Igasuguseid

TRÜKITOID

valmistab

o-ü. K. Mattiesen'i

TRÜKIKODA

Vallikraavi t. 4, tel. 4-80

Suurim rohu-, värvi-, kosmeetika- ja kummikaupade ladu

*K.
m.* Joh. Peep

Tartus, Võidu 10, tel. 11-86.

PILDIRAAMI-TÖÖSTUS

KARL LUKK

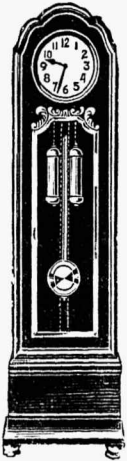
TARTUS, VÕIDU TÄN. 12

Kullatud, poleeritud ja vakseeritud pildiraami-ja tapeediliistud, ovaal-ja motiivraamid. Suur väljavalik raamitud ja raamimata seinapilte

Ferd. Lepik'u

kella- ja kullasepa-äri ja tööstus

Tartus, Võidu tän. 9. Telefon 31.

Suures maitsekas valikus: igasuguseid kelli, sõrmuseid ja muid kuld-, hõbe- ja kristallkaupu. Kellad proovitud käigu- ja vastutusega. Kullaja kellasepatööd tehakse korralikult ja mõõdukate hindadega omastöökojas

Odavaim ostukoht kooliõpilasile!

Foto-ateljee

Lui Kriisa

TÄHE TÄN. 41, 3
TELEFON 9-90

Isiklikule raamatukogule panete
aluse kõige paremini

„VAHI“

antikvariaadist raamatuid muretsedes tunduvalt alandatud hindadega.

Peakauplus Tartus, Ülikooli
t. 30, Tallinnas, Voorimehe t. 1,
Valgas, Vabaduse t. 4.

Lilleäri

M. FLOSS

Tartus, Võidu tänav 14.

Soovib suures valikus igasuguseid lilli, lillekorve ja -kimpe; võtab vastu tellimisi pärgade pääle; ilupuude väljauürimine.

Õpilastele hinnaalandus!

Tsinkograafia

V. Jäger

Tartus, Kompanii nr. 4, tel. 13-90.

Värk-, jaon- ja mitmevärvitruuki-kliseed.

Tapeete moodsaid, maitse-
kaid
Raamatuid tarvitatud ja uusi
Seemneid aedvilja, lillede ja
söödajuurikate
kasvatamiseks

ostate suures valikus mõõdukate hinda-
dega alati

F. VANATALU ärist
TARTUS, VÕIDU TÄN. 11. TEL. 3-97
Nõudke tasuta seemnete hinnakirja.

TIIG-le, TIIP-le ja TIIR-le

rõõmsaid jõulupühi ja

head uutaastat

soovib

A. VINDI

paberi- ja tapeediäri „Räpina“
Tartus, Uueturu t. 9, tel. 5-64.

PAUL LALL

Tartus, Võidu 13. Telef. 4-79

Elektrotehnika- ja tehnika-
kaubad ja -seaded. „VOLTA“
elektrimasinat ja „GOOD-
YEAR“ autokummide esindus
ja ladu.

Asut. 1913. a.

Kondiitri-äri

J. Lill

Tartu, Võidu tän. 29
Telefon 9-46

Alati uudised!

PEEGLEID

peegliklaasi, kirjutus-
laua-garnituure ja iga-
sugust klaasi

ostate soodsaimalt ärist

A. LODERAUD

Tartus, Uueturu t. 11. Tel. 5-01

*Võtan enese peale igasuguseid
maalri-, majade-
värvimis- ja
remonttöid.*

Maalermeister

A. Praal

Tartus, Rüütli t. 22
Tel. 12-31.

K. Mattieseni trükikoda o.-ü., Tartu, 1938.